

YARATICILIĞIN EĞİTİMDEKİ YERİ

*Tülay ÇELLEK**Yıldız Teknik Üniversitesi**Sanat ve Tasarım Fakültesi*

Bu çalışmada sanatta yaratıcılığın etkileri üzerinde durulurken yaratıcılığın bilim eğitiminde ve yaşamdaki yeri de vurgulanmıştır. Yaratıcı etkinliğin evreleri açıklanmış, Sanat Eğitimi çerçevesinde öğrencinin algı alanını genişletmek için gereken etmenler üzerinde durulmuştur. Böylece yaratıcılığın eğitimle geliştirilebileceği savı adına bu yazı hazırlanmıştır.

Eğitimin değiştirme işlevinin içeriği, beraberinde getirdikleri sorgulandığında yaratıcılığın önemi ön plana çıkmaktadır. Bu tavrın gereği, dünyanın değişiminde kendini gösterir. Bireysel ayrıcalıkların, çevrenin, değişimin önem kazandığı günümüzde eğitimdeki ezbere, yinelemeye yönelik sorunsalın ciddi boyutlarda tartışmaya açılması hep, beraberinde yaratıcılık olayını getirecektir. Yaratıcılığın ne sınırı, ne de tatili vs. vardır. Bu nedenle eğitimin her alanı için geçerlidir. Sanatta olduğu kadar bilimde, bilimde olduğu kadar yaşamda da.. Bunlar hep birbiriyle ilintilidir. Eğitimin ana karnından başlaması gerektiğini düşünürsek aslında yaratıcılık okullardan önce başlıyor.

Çağımızın özelliği gereği toplumlara, her alanda donanımlı bireyler oluşturmalı artık. Bu nedenle ve yaratıcılık bağlamında disiplinlerarası çalışmaların gerekliliğini de göz önüne almalıyız. Farklı disiplinlerden bir araya gelen bireyler sorgulayan, geniş açıdan düşünen insanlar olacaklardır. Buna bir örnek Yale Üniversitesi'nde yaşanmıştır. Yale Üniversitesindeki Tıp Fakültesi öğrencileri bir tanıyı doğrulayan ayrıntıları sık sık gözden geçiriyorlarmış. Bu öğrencilere Güzel Sanatlar dersi verilmeye başlanmış. Sonuçta bu dersi alan öğrencilerin tanı yetilerinin geliştiği görülmüş (CBT). Bakmayı öğrenmek, ayrıntıda gezinmek algıyı, duyuları geliştirdiği kadar zihni yetileri de olumlu etkiler. İnsan salt mantıkla örüntülü değil, duyguyla da yüklüdür. O halde Bilim Eğitiminin yanında Sanat Eğitimi de gereklidir. Tabii sözlerimi Türkiye'deki eğitim anlayışı belirliyor öncelikle. Türkiye'de çocuklar hep doktor olacaklardır. Şimdilerde mühendislikte revaçta. Elektrik–elektronik, bilgisayar gibi.. Bilgisayar konusunda haksız da değiller. Oturduğunuz yerde dünyayı dolaşıyor, iş bitiriyorsunuz. Ama önemli olan hangi amaçla o aletin karşısına oturduğunuzdur. Sanatsal bağlamda da kullanıma açık.. Şunu da hemen vurgulamak isterim ki Gordon'a göre "Bilim ve sanattaki yaratıcılık eşdeğerdir ve aynı bilinçaltı süreçten yararlanırlar." Sonuç olarak bireysel ayrıcalıklar çerçevesinde doğru yerdeyseniz ve doğru yöntemlerle çalışıyorsanız sorun yok demektir. Belki de sorun burada başlıyor. Başka bir deyişle sorgulanması gereken bu. Beyinleri bloke etmeden bireysel ayrıcalıklara ulaşmak ve gelişmeyi, geliştirmeyi bu bağlamda yapmak, sanat ve bilim eğitiminde, yaşamın içinde.

"Kim temelde öğretmense, öğrencileriyle ilgili bütün her şeyi ciddiye alır, kendini bile, yetenekli olmak yetmez: buna izin vermemizde istenir. Bilgi için bilgi – ahlakın kurduğu son kapan: İnsan bir kez daha tümüyle bu kapana kısılıyor" diyen F. Nietzsche'de hak vermemek mümkün değil. Geçmişini sorgulamak, geleceği sağlıklı kurabilmek adına gereklidir. Ancak öncelikle eğitim sistemimizi sorgulamaya geçmeden önce yaratıcılık üzerinde durmak doğru olacaktır. Konuya bir örnekle girelim. Kassel Üniversitesi'nden Prof. Bosh'a üniversiteye 25 öğrenci almasını söylemişler. Başvuru 400 kişi olmuş ve Bosh hepsini almış. İtiraz edilince de "yeteneksiz insan yoktur, farklı yeteneklerde insan vardır" demiş. Tüm eğitimcilerin bu ayrıcalığı bilmeleri gerekir. Seçme, yorumlama ve yenileme çerçevesinde öğrenci bir kavramı, bir duyguyu, düşünceyi, bir algıyı kendi seçtiği malzemeyle gerçekleştirir. Ama bu

seçim eğitimci tarafından yadsınırsa öğrenci kişiliği de yadsınmıştır demektir. Ortak çalışmanın boyutu çok önemlidir. Ancak kişiliği, beğeni zorlamasına taşımamalıdır. İşte böyle bakmak gerekir eğitimdeki yaratıcılık tanımlamasına.

Yaratıcılık, içeriğinde bireysel özgürlüğün egemen olduğu kişilik yapısı, entelektüel birikimi, yaşamı algılama ve aktarma yetisi ve sezgisi taşır.

Yaratıcılık, geçmişten gelen birikimin, deneyimin, kavram ve olayların yeniden sentezlenip farklı ilişkilendirmelerde bulunarak yeni fikirlerle bilginin yeniden üretilmesinde ya da özgün yapıtların oluşmasında rol oynar. Yaratıcılığın özünde bir sorunu analiz ve sentezlemede orijinallik ve yenilik vardır. Kısaca, bilinen düşünce, fikir ve etkileşimleri farklılaştırmayı amaçlamaktadır. Yaratıcılık, farklı anlatım şekilleri bulmaktır. Yaratıcılık olgusu, temelde günlük yaşamda bir sorunu işleme ya da ortaya bir sorun koyarak çözümüne yönelmedeki ayrıcalığı ile çalışmayı özgün yapabilmektir.

Yaratıcılık, gerçekliğe farklı yenilik katmadır. Bunun sanat eğitiminde ki uzantısına "görmek yaratmanın başlangıcıdır" diyen Matisse'i örneklemek gerekir.

"Yaptığımızı öğreniriz" diyen John Dewey ve "ortam mesajdır" diyen Marshall McLuhan'dan çıkışla eğitimin pratiği, alanların kendi diliyle gerçekleştirilirken yaratıcılık bağlamında diğer disiplinlerle de ilişki kurulması sağlanmalıdır. Bu nedenle çıkış noktası sayılacak ilkeler şunlardır:

- o Aktif eleştiri
- o İlişki kurma
- o Bağımsız yargılama
- o Duyguyu katma
- o Yanıtı farklı, çeşitli yollardan gitme
- o Yeni anlamlar üretme, çıkartma
- o Deneme, yanılma
- o Kendine yeterli olma
- o Açık fikirlilik
- o Esneklik
- o Yaratıcılık
- o Merak
- o Araştırma vs.

Yaratıcı düşünür, yeni alanları araştıran, yeni gözlemler yapan, yeni çıkarımlar oluşturan ve yeni kestirmelerde bulunan bireydir. Eğitimin hedefi, öğrencilere engellerden, isteklerinin tatminine kadar ortaya çıkan problemlerin nasıl çözüleceğini öğretmek olmalıdır. Yaşam yaratıcılıklarının sonucu değişmiştir, değişecektir de. Bu nedenle öğretmenlerin yaratıcılığın gelişmesine yaptıkları her türlü katkı, yalnız bireylerin kendisine değil, topluma da yararlı olacaktır.

Osborn (1953) a göre;

o Yaratıcılık üzerine olumsuz etkiler öğretmenin kendisi tarafından da yaratılabilir. Çok katılık bunu engelleyebilir. Esneklik gereklidir.

o Öğrenci hedefe farklı yollardan varmayı denemeli ve buna teşvik edilmelidir.

o Öğretmen doğru yanıtları söylemek yerine onu düşünmeye sevk ederek yaratıcı proseslerin gelişmesini sağlamalıdır.

Gallagher yaptığı bir araştırmada şunları saptamıştır:

o Yüksek yaratıcılık + yüksek zeka

o Yüksek yaratıcılık + düşük zeka

o Düşük yaratıcılık + yüksek zeka

o Düşük yaratıcılık + düşük zeka (1966 – Gallagher)

Wallas (1921) ise zihinsel faaliyetleri şu sırada ele almıştır:

– Hazırlık

– Kuluçka–oluşma

– Aydınlanma–esinlenme

– İspat–doğrulama

Hazırlık Evresi: Yaratıcı bireyin söz konusu sorunu yeni baştan ele alması bunu kendine mal etmesi gerekir. Sorunu bölümler, yan ve alt sorunlar olarak ayırımlar. Yaratıcılık, sorunun tam olarak açıklığa ulaşması sonucunda gerçekleşebilir. Bu nedenle sorunun açıklığa kavuşması, anlaşılır duruma gelmesi, "sorununun anlaşılması çözümün yarısıdır" sözünü doğrular niteliktedir.

Oluşma Evresi: hazırlık evresinin sonunda "oluşma" adı verilen bu evre, yapıtın (sorunun) ana çizgilerinin saptanmasına olanak sağlar. Yaratıcı birey, bu aşamada sorunun içine iyice girmiştir. Sonucun tohumları, sorusal ve toplumsal biçimdedir. Yaratıcıların buluştan önce, düşünsel çağrışımlar ve benzetmeler yapabilirler, hatta rüya bile görürler. Düşünceler birleştirilir–ayrıştırılır, bilinç devrededir.

Esinlenme Evresi: Beklenmeyen ya da tutarsız bir anda, çözümün belirlenmesi evresidir. Yaratıcı sorunu yaşamın her evresine taşır. Esinlenme, araştırmanın sonunu getirebildiği gibi, bir alt sorunu buldurabilir ya da bir çözüm yöntemini belirleyebilir.

Doğrulama Evresi: Bulunan çözümün kabul edilmiş ölçütlere uygun olduğunu doğrulamak gerekir. Picasso der ki "başta bulur sonra ararım".

Bu evrede yapıt çeşitli yönlerden eleştirilir ve son şekli verilir. Böylece başkalarının yaptığına benzemeyen, özgün bir

yapıt ortaya çıkar.

Yaratıcı bireyin psikolojik özelliklerinin bilinmesi, onun eğitimi ve yaratıcılığın fonksiyonlarının tanınması yönünden son derece önemlidir. Akıl kadar yaratıcılık da doğal ya da sosyal ortamın bize sunduğu soruları çözümlenmemizi kolaylaştırır.

o Yaratıcılıkları yüksek olan bireylerin tipik özellikleri:

- Olup bitenleri takip ederler, bilirler-meraklıdırlar.
- Temel sorunlar onları ilgilendirir.
- Konuşmaları akıcıdır, düşünceleri yeni baştan biçimlendirmek onlar için kolay olmaktadır.
- Kişilikleri gelişmiştir-bağımsızdır.
- Enerjik insanlardır.
- Mizahı kuvvetli olur.
- İçe dönük olabilirler vs.

Şurası bir gerçek ki yaratıcılık eğitim ile geliştirilebilir.

o Yaratıcılığın Koşulu:

- Çalışmak
- Deneyim
- Gözlem
- Araştırma
- Algı

Yaratıcılık bağlamında bir alanda öğretilenlerin diğer alanlarla ilişkilendirilmesi öğrenciye zenginlik katacaktır. Bu nedenle başka alanlardan beslenme gerekir. Tüm bunların yerini bulması ve değerlendirilmesi de öğrenciyi araştırmaya yöneltme ve daha çok seçenek sunmalarını sağlamakla olur. Çok konu yerine yeterli konu ve bunun araştırılması, fazla olasılık ve seçeneklerin olmasına dikkat edilmesi, yönlendirilmesi söz konusudur, müdahale değil. Sınırları zorlamak alışkanlıkları sorgulamak... İşte Sanat Eğitimi budur bir anlamda. W. Bernbach, "yaratıcılık bir disiplin sorunudur" der, evet Sanat Eğitimi bir disiplin eğitimidir. Öğrenciyi çalışma tarzında özgür bırakmak ama çalışmasından disiplin istemek. Ancak bu disiplinle düşünsel derinlik ve estetik problemlerde tasarımlar yaratılabilir. Yaratıcılık disiplinle örtüşür. Yönetmen L. Ernst, "yaratıcılığın daha önce hiç bir araya gelmemiş iki kavram ya da nesneyi orijinal bir bileşim oluşturan üçüncü bir kavram ya da nesneye dönüştürme becerisi olduğunu" belirtmiştir. Yaratıcı bireyler özgürlüğüne düşkündür, yetilerini alışılmadık biçimde deneyimleyerek farklı şekilde aktarırlar. Yaratıcı birey bilgiyle donatılmalıdır. Oregon Üniversitesinden J. D. Ewan en fazla kaynaktan yararlananın en yaratıcı olduğunu iddia eder. Sentezleme ve analizi çok iyi koteranlar daha yaratıcı bireylerdir. Yaratıcılar, olanakları zorlar. Özünde farklılık yatar. Önceden birbiriyle ilişkisi olmayan kavram ve görsel unsurlar arasında bağlantılar

kurma yeteneğidir yaratıcılık. Tabii hayal gücü olmadan da düşünce üretilemez. Yaratıcı insan okuyan, gözlemleyen, dinleyen ve araştıran bireydir.

Yaratıcılık, öğrenciyi salt gördüğünü yineleyen, öğretmen kimliğine büründüren tarzdan kurtulması, beyinsel faaliyetlerini, sezgilerini, duygularını, kendi kişiliği doğrultusunda kullanması demektir. Hayal eğitimi de gereklidir. Öğretmenin tahtada gösterdiğini yineleme değil. Ondan da önemlisi öğretmen kişiliğinin öğrencide devam ettirilmesi hiç değildir. Eğitimde çıkış öğrenci kişiliğinden yapılmalı ki sağlıklı ilerleme kaydedilsin.

"Yaşam sevgisinin içinde yaratıcılık vardır." (E. Fromm) Tüm bunlar, yani yaratmak fark etmekten geçiyor. Algının önemi burada başlıyor işte. Yeşili görmek, kuş sesini duymak, mavinin sonsuzluğunda hayallenmek, her gün gördüğümüze farklı bakmak, eleştirel olmak, yanımızdan geçip giden güzelliği ya da kötülüğü fark etmek ve sevgiyle örüntülenen yaratıcılık gibi... Böyle yaşamak daha anlamlı olsa gerek...

İletişim yaşantımızı etkileyen en önemli özelliktir. Sanat da bir şekilde iletişim serüveninin içinde yer alır. Eğitimin bu bağlamda payı çok büyüktür ve sanatla eğitim arasında bir ilişki vardır. Sanatı kavramak, sanat eserinde iletilmek, duygu ve düşünceyi anlatmak da bir sanat kültürünü gerektirir. Sanat insanın özsel güçlerinin dışı vurumudur ve gelişmeyi sağlar. İnsanın en önemli özelliği öğrenmek ve bunu deneyimlerinde kullanarak geliştirmektir. Bir yapıt oluşturmak ben varımın doğumunu müjdelemektir. Ölümsüzlük isteminin mirasıdır sanat...

Sanat Eğitiminin nüvesi araştırmaya dayandırılmalıdır. Çünkü, çok araştırma yapanların, daha az araştırma yapanlara göre yaratıcılıkları daha çok gelişir. Burada öğretmene düşen görevlerden biri de öğrenciyi kendini eğitime olanağı tanımak, oto kontrolünü sağlamasına fırsat vermektir. Öğrenciyi eğitimde kazandırılacak yaratıcılık, yaşantısı boyunca her alanda kullanacakları bir süreç, bir düşünüşü tavrı olacaktır. Bu arada sanat kadar bilimle, bilim kadar sanatla da ilgilenmek bilmek-hissetmek, mantık-sezgi arasında gidip gelmeler yaşamı daha da hareketlendirecek ve zenginleştirecektir. Yaratıcılığı geliştirilmiş insan diğerlerinden farklıdır; her anlamda beklentileri, yaptıkları ve düşünüşü sistemiyle. Bu nedenle eğitimin içinde yaratıcılık boyutunun yer alması güzel bir dünyanın temeli olması açısından önemlidir. Değiştirmenin özü yaratıcılıktan geçer. Çünkü insanın doğasında seçmek, beğenmemek, daha iyiyi istemek vardır. Eğitimle bunlar bilinçlenecek ve yükselecektir. Bazı alışkanlıkların değişimi böyle gerçekleştirilir. Bu nedenle öğrenciler cesaretlendirilmelidir. Yaratıcılığın reçetesi yoktur, bireye göre değişir. Ama bu, öncelikle öğrenciyi ayrı bir kişilik olarak kabul etmekle olur. "Sanat Eğitimi öğrencinin algı alanının genişlemesine, sözlü iletişimin yanında sanatsal bağlamda farklı bir alanda iletişimin gerçekleşmesine, kişisel gerginliklerin azalmasına, ilgi ve merakın yoğunlaşmasına ve teknik becerinin gelişmesine neden olur". (B. Doruk) Önemli olan öğrencinin çevreyi gözlemleyip tepki göstermesi, ayırt etmeyi ve yargılamayı öğrenmesidir. Bakmak ama eleştirel, mesele buradadır işte. Alfabenin ABC'si gibi.. Bunlar öğrencinin görsel, sessel, devinimsel ifade gücünü artıracaktır. "Görsel dilin gelişmesi, görsel düşüncenin de gelişmesini beraberinde getirecektir." (N. Knopler) Öğrenme tarzı, zihinsel yeti ve duyuşsal alandaki ilgi, beceri ve değerlere ilişkin davranışları değiştirecek ve dengeli bir şekilde geliştirecektir. Başlamak gözlemlemekle olur ve uygulama, analiz, sentez, değerlendirme Sanat Eğitiminin bileşenleridir. Yaratma; gözlem, bilgi, ilke, deney, merak, araştırmayla gerçekleştirilir. Bu bağlamda parçaları birleştirerek bütün oluşturmak; böylece bütünlük içinde çeşitlilik sağlamaktır. Tabii örneklerle de eğitimi zenginleştirmek gerekir; sanatçı ve öğrenci çalışmalarıyla.

Tekrar tanımlar yapılırken yeni ilişkilendirmeler ve değerlendirmeler yapmak lazımdır. Tabii böyle bir amaca erişebilmek için bu tarz bir eğitime çok küçük yaşlarda başlamak gerekir. Sonuçta öğretme, öğrenmeye dönüştürülmelidir. Bunun içinde öğretim elemanının hümanist, kuramcı ve uygulamacı olması gerekir. Kitle değil birey olmak felsefesiyle yaşamak ve yaşatmak eğitim amaçlarının başında gelir. İngiltere'de böyle bir deneysellik yaşanmaktadır. Öğretmen başrolde değil öğrenciler arası ilişkide yer alan ve belki de biraz organizeyi yönlendiren konumdadır.

Yaratmak için duyumsamak gerek. Duyu ve duyguları ses, devinim, çizgi, renk, yazı vs. ile başkalarına ulaştırmak olan Sanat Eğitimi, yönlendirme ve bilgilendirme bağlamında gereklidir. Sanat, yaşamı değiştirmek adına yeniden tanımlarken yeniyi keşfetmektir. Bu arada duygular eğitilirken zihne dayalı yetiler de gelişir. Bu da bu alanda edindiklerimizin başka alanlarda da kullanılabileceğini gösterir. Sanat eğitimi; bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilme yetenek ve yaratıcılığını estetik bir düzeye ulaştırma amacıyla yapılan bir etkinliktir. Bir kültürel yoğunluktur. Ama şunu da hiçbir zaman unutmamak gerekir Sanat Eğitimi bireyseldir. Bireyin yaratıcı güç ve yetisini eğitmek, yaşamına aktarmasına olanak tanımak için vardır. Seçmek, paylaşmak, gelişmek için Sanat Eğitimi vardır. Sanat Eğitimi analiz ve sentezi öğretmek yaratıcılığı geliştirir. Öğrencinin yaşamı sorgulamasını ve toplumda birey olarak yerini almasını sağlar. Hayal gücünü çalıştırır. İçsel gücü, enerjisi, duyguyu, duyumu, algıyı yaratıcı çabayla dışa çıkmasını, tercih edilen malzemeyle şekillendirmelerine nedendir.

Sanat bir iletişim aracıdır. Ayrıca geçmişi günümüze taşırken, geleceğimizi de yapılandırır. Tüm bunlar eğitim çerçevesinde hükmetmek yerine demokratik unsurları yerleştirmek, öğrenciye salt kuru bilgi aktarımı yerine kişiliğine uygun gelişimi sağlama olanağı vermekle olur. Yaratma öğrencinin kişiliğiyle ilgilidir. Sanat Eğitimi, öğrenciyi çok yönlü düşünen ve araştıran, başkalarının düşüncesini kesin kabul etmeyen, kuşku duyan, duyuran nitelikte gerçekleştirilmelidir.

Bir ülkenin gelişimi basmakalıp yinelenmelerin yaşama geçirildiği eğitim tarzıyla değil, ütopyaların arkasında durmak, hayal gücünü zorlamak, orijinaliteyi yakalamakla olur. Bu da eğitimde yaratıcılığın ön plana alınmasıyla gerçekleşir. Herkesin ilgi alanı gibi yaratı alanı da farklıdır ve yaratıcılığa giden yol gereksinmeden, duyarlılıktan geçer. Yeni yöntemler sınanırken doldurma yerine ilgi ve kapasite farklılıkları hiçbir zaman göz ardı edilmemelidir. Öğretim elemanı bunu hep canlı tutmalıdır. Yaşamın getirileri ve sorunları yaratıcı süreçle çözümlenebilir. Bu Bilim Eğitiminde de böyledir, Sanat Eğitiminde de ve yaşamın içinde de. Bu bağlamda Sanat Eğitimi okullarımızın ilkinden sonuna kadar verilmelidir. Ama bizdeki tarza bakınca eleştirilecek çok şeyin de olduğunu unutmamalıdır. Türk geni ve geleneği taşıyan öğrencinin değişimini sağlamak özel çabalar gerektiriyor. Ayrıca tek öğretmenin değil bütünlük içinde herkesin böyle bir tarza yaklaşması gereklidir. Yani öğrenci kadar eğitimci de önemlidir.

Eğitimin tanımlarına şöyle bir bakalım;

o Eğitim, toplum içindeki bireylerin yaşam içindeki yerlerini almalarını sağlamaya yöneliktir, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istedik değişme meydana getirme sürecidir. (Başaran)

o Eğitim, doğaya göre insan yetiştirmektir. J.J. Rousseau

o Eğitim, bedene ve ruha yetenekli olduğu güzelliği vermektir. Eflatun

Buradan hareketle sanat eğitime değinelim.

o Sanat Eğitimi, ise yönlendirme ve bilgilendirmedir.

o Sanat Eğitimi deyince, salt görsel ve plastik alandaki eğitim değil, tüm ifade tarzlarını kapsayan bir eğitim anlaşılmalıdır. Bilinç, zeka, yargılama ve usa vurma güçlerinin aslında zekaya dayalı tüm duyuların ve duyguların eğitimidir. Bireyin yaşamdan edindiği algılar ve bunlara ait imgeler yanında içten gelen seziler yaratmanın bileşenleridir. Bunlarda bir tür anlatım biçimi, dili olup, sanat etkinliğinin temel öğelerindedir ve bunlarda eğitilebilirler. Eğitimin genel amacı, her bireyde kişiliğin gelişmesine yardımcı olmaktır. Bunu gerçekleştirmek için de sanat eğitimi, eğitim şarttır.

o Sanat Eğitiminin Amaçları (Read)

- Tüm algı ve duyum tarzlarının doğal yoğunluk ve yeğinliğini korumak,
- Bu çeşitli algı ve duyum tarzlarının birbiriyle ve çevresiyle bağlantısında uyum sağlamak,
- Duyuların anlaşılabilir, paylaşılabılır biçimde anlatımı,
- Zihinsel yaşantıların anlaşılabilir biçimde anlatımı (düşünce, duygu, duyum, sezgi) Bunların eğitilmesi kişiliğin gelişmesine neden olacaktır.
- Sanat eğitiminin amacı daha çok "iyi sanat eseri" yaratılması değil, daha iyi insanlar ve daha iyi toplumlar yaratılmasıdır.

Bilimsel eğitimin yanında sanatsal eğitimin gerçekleştirilmesi bireyin, zihinsel yetilerinin, düşüncenin, zekanın gelişmesine neden olmuştur. Sanat eğitiminde sezgi kadar algı da önemlidir.

* Algı, daha iyi görmek, çok iyi ayımsamalar yapmak ve eşyalar arasında bağlar kurmak yeteneğidir. Bir ayırt etme olayıdır.

Öğrencinin Algı Alanını Genişletmede Sanatın Fonksiyonu

* Sanat yoluyla bir kimse, objeleri daha açık olarak görmeye, bunları sanatçının gözleriyle görmeye ve bu şekilde başka bir yolda elde edemeyeceği bir algı tipini geliştirmeye gücü yeter. Hem sanat üretimi ve hem de sanat eleştirisi algıyı genişletebilir.

* Sanat için önerilen ikinci fonksiyon, sözlü iletişim ortamına ek olarak diğer bir iletişim ortamı sağlayarak fikir ve hislerin açıklığa kavuşturulmasıdır. Yazma ve konuşmadan daha etkili olarak sanat formlarıyla iletişimi ve merakını anlatmayı yararlı bulan birçok öğrenci vardır. Onlar için bu yol, sanatın önemli eğitimsel fonksiyonudur.

* Diğer bir fonksiyon da kişisel bütünleşmesidir. Bu, sanatın bazen sembolik ifadeler aracılığıyla gerilimleri azaltması yönündeki katkısıdır.

* İlgi ya da merakların geliştirilmesidir. Estetik değerler, hem öğrenciler için ilginç nitelikler olarak ve hem de çok önemli yaşam değerlerinin ifade edilişi olarak önem taşır.

* Teknik becerilerin geliştirilmesi, resim ya da çizimde müzikte ya da diğer bir güzel sanat dalında beceri kazanma aracı olmasıdır.

* Yaratıcı bir tasarımcı için en önemli araç, hayal gücünün gelişmesine katkıda bulunan görsel hafızadır.

* Görsel imaj toplamanın ve algılamayı bilinçli hale getirmenin en kolay yolu görsel not tutma ve bir eskiz defterinde bunların zengin bir koleksiyonunu oluşturmaktır.

* Görsel not alma, bireye gördüğünü düşündürme alışkanlığı da kazandırır.
Başarılı bir kompozisyon, görsel eğitim sonucu gerçekleşecektir.

Bilim ve sanat iş birliği yapmak zorundadır. Her ikisinin amacı yaşama hizmet etmek ve yeniyi keşfetmektir. Sadece dilleri ayrı, amaçlar aynıdır.

o İnsanlar güzel+iyi ideali yönünde eğitilmelidir.

o Sanatsız kalan bir ulusun hayat damarlarından biri kopmuş demektir. (16-03-1923/ Adana, Atatürk'ün Söylev ve demeçleri Cilt:2) M. K. Atatürk

o Bir ulus sanattan ve sanatkardan mahrumsa tam bir hayata sahip olamaz. (1923) M. K. Atatürk

KAYNAKLAR

- YAVUZ, H.S. Yaratıcılık-BÜ yay. 1994
- BÜYÜKİŞLEYEN, Z. Sanat Eğitimi-Meteksan yay. 1977
- BECER, E. İletişim ve Grafik Tasarım-Dost Kitapevi 1997
- NİETZSCHE, F. İyinin ve Kötünün Ötesinde Bir Gelecek Felsefesini Açış-Ara yay. 1990
- GÜNDÜZ, V. Cehenneme Övgü Gündelik Hayatta Totalitarizm-Ayrıntı yay.1996
- FROMM, E. Sevgi ve Şiddetin Kaynağı-Payel yay.1979
- ERBİL, H. Sanat Felsefesi Tartışmaları-Ekin yay. 1990
- DENEL, B. Temel Tasarım ve Yaratıcılık-ODTÜ
- ERBAY, M. Yükseköğretim Düzeyinde Sanat Eğitimi Programlarının Uluslararası Bağlamda İncelenmesi-Sanatta Yeterlik Tezi 1995
- ÇELLEK, T. Ortaöğretimde Görsel Sanat Eğitimi Konusunda Yapılan Çalışmaların Analiz ve Yorumu-Yüksek Lisans Tezi 1991
- DORUK, B. Temel Dizayn-Öğretim Programını geliştirme Üzerine Bir Çalışma/İTÜ

- COUDWELL, C Yanılsama ve Gerçeklik Pavel yay. , 1974
- BERGER, J ., Görme Biçimleri Metis yay.1986
- İTÜ Bülten Tasarlama Eğitimi 1 – 2 , 1985
- BAŞARAN İ.E., Eğitim Yönetimi Kadioğlu Matbaa 1983
- BAŞARAN İ.E., Eğitime Giriş Sevinç Matbaa 1973
- READ H. Sanatın Anlamı İş Bank yay. 1974
- FİSHCHER, E.,Sanatın Gerekliliği Kuzey Yay. 1985
- VELİÖĞLU S. İnsan ve Yaratma Edimi İş Bankası Yay. 2000
- ROUQUETTE M.L Yaratıcılık. İletişim Yay. 1992
- May R. Yaratma Cesareti Metis Yay.
- SUNGUR N. Yaratıcı Düşünce Özgür Yay.
- SAN İ. Sanatsal Yaratma Çocukta Yaratıcılık İş Bankası Yay.

www.stradigma.com

aylık strateji ve analiz e-dergisi

STRADIGMA.com bir FORSNET e-yayıdır